

David Van Reybrouck is Denker der Nederlanden: “In plaats van lezingen kies ik voor een theatertournee”

Cultuurhistoricus David Van Reybrouck, voor twee jaar aangesteld als de nieuwe Denker der Nederlanden, vliegt er meteen in. Hij zoomt in op de planetaire bedreigingen en wil het verdriet van de 10.000 hittedoden in België in kaart brengen.

De Standaard – Geert Van der Speeten - 19 maart 2025

<https://www.standaard.be/media-en-cultuur/david-van-reybrouck-is-denker-der-nederlanden-in-plaats-van-lezingen-kies-ik-voor-een-theatertournee/50309733.html>

Het idee borrelde vijftien jaar geleden op naar aanleiding van de ‘Maand van de filosofie’ in Nederland: waarom geen Denker des vaderlands installeren? Iemand die de hectiek van de actualiteit in een groter verband kan plaatsen?

David Van Reybrouck wordt vanaf 1 april de achtste in de rij, de eerste Vlaming ook. Intussen is er een naamswijziging ingevoerd, net als voor de dichter, componist, stripmaker, theoloog en fotograaf ‘des vaderlands’. “Het begrip voelde te archaïsch en te beperkt aan”, zegt Van Reybrouck. Voortaan wordt het dus: Denker der Nederlanden.

Wat zit er in het bijbehorende takenpakket?

“Dat is juist het leuke aan deze onbezoldigde eretitel: er is geen taakomschrijving. Mijn voorgangers hebben mij wel gewaarschuwd: er komt een lawine van aanvragen op je af, van nieuwsredacties tot serviceclubs. Maar ik wil een denker der Nederlanden zijn, geen spreker der Nederlanden. Naar het profiel van aartsbisschop voor seculiere tijden ben ik niet op zoek.”

“In plaats van lezingen kies ik daarom voor een theatertournee. Ik heb in Nederland al een succesvolle reeks optredens achter de rug [rond mijn boek](#) *Revolusi (over de onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië, red.)*. Het is een leuke en efficiënte manier om mijn verhaal te vertellen en ik wil die formule opnieuw hanteren.”

Waar wil u het over hebben?

“Mijn koepelterm wordt: *vérdenken*. Dat is naar het heden kijken vanuit het verre verleden en de verre toekomst. Op het moment dat de wereld voor grote uitdagingen staat, moeten we inspiratie kunnen putten uit de wijsheid van de hele mensheid. Met inbegrip van niet-westerse wijsbegeertes, maar ook spirituele, literaire en artistieke tradities, naast wetenschappelijke, collectieve en praktische vormen van denken.”

“Ik vertrek van een driesprong. *De wereld vandaag* is een logische keuze als eerste insteek. We leven in historische tijden, met snelle ontwikkelingen. Het vraagt om pas op de plaats te maken en trager te denken.”

“Verder: *De aarde morgen*. We staan er slecht voor. We zitten aan de grenzen van het systeem, dat onder druk staat door planetaire gevaren. Zeven van de negen grenzen zijn al overschreden, waaronder de verzuring van de oceanen en de stoffen die onze gezondheid bedreigen.”

“En dan *de diepte vanbinnen*: door de vermoeiende en bange tijden die de wereldpolitiek oproept, komt ook onze geestelijke gezondheid in gevaar. Hoe houden we het vol? En hoe houden we het hoofd koel?”

Uw voorgangers deden aan tegendenken, constructief meedenken, tussendenken en zelfs “publiek denken à la Kant”. Hoe wordt uw “vérdenken” concreet?

“Van opleiding ben ik prehistorisch archeoloog. Ik kom dus letterlijk van ver. Maar je kunt de term ook lezen als *verdenken* of wantrouwen. We moeten een gezonde kritische reserve bewaren, ook naar onszelf toe. En onze kritische overtuigingen koesteren, in plaats van mee te denken met de massa.”

“Waar ik mij vooral zorgen over maak, is veiligheid. We hebben het over veiligheid in het verkeer, in het uitgaansleven. Maar het grootste veiligheidsprobleem, dat van de planeet, daar kijken we over.”

Uw voorgangster, Marjan Slob, wijst in haar afscheidsinterview op foute verwachtingen tegenover de eretitel. De druk is groot om een soort meningenautomaat te worden, zegt ze.

“Heel herkenbaar: gooi er vijf cent in en je krijgt mijn opinie over, zeg maar, hondenraces (*lacht*). Op een moment dat het excès aan meningen sociale media doet ontploffen, wil ik liever over een aantal onderwerpen goed nadenken.”

“Ik wil ook duidelijke standpunten innemen over planetaire ontwikkelingen. Zo ben ik in het dossier van hittedoden gedoken. Sinds 2000 blijken er dat in België liefst 10.000 te zijn. Mijn vader, in 2006 een nierpatiënt, was een van hen. Het gaat om stille doden, die haast onzichtbaar bleven. Dat verdriet, die aanzwellende rouw wil ik grondig in kaart brengen.”

David Van Reybrouck trekt zijn aanstelling als Denker der Nederlanden op gang met het essay ‘De wereld en de aarde, hoe houden we het veilig?’, een uitgave van De Bezige Bij